ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту наказу Міністерства фінансів України
«Про затвердження Змін до Порядку виконання митних формальностей із застосуванням скануючих систем»

1. Мета

Метою розроблення проєкту наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження Змін до Порядку виконання митних формальностей із застосуванням скануючих систем» (далі – проєкт акта) є вдосконалення організаційних заходів застосування скануючих систем та проведення моніторингу результатів їх використання.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

З кожним роком збільшується кількість скануючих систем, які використовуються митними органами у пунктах пропуску під час здійснення митного контролю товарів та транспортних засобів, що переміщуються через державний кордон.

На прикінці 2026 року за рахунок міжнародної технічної допомоги та коштів Державного бюджету загальна кількість вантажних скануючих систем (далі – ВСКС), якими будуть облаштовані пункти пропуску на державному кордоні, має скласти 20 одиниць (18 для контролю вантажних автомобілів (7 стаціонарного типу і 11 мобільного типу) та 2 стаціонарного типу для контролю вантажних залізничних вагонів).

Відповідно до положень пункту 3 розділу ІІІ Порядку виконання митних формальностей із застосуванням скануючих систем, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 18.10.2021 № 552, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 14.12.2021 за № 1612/37234 (далі – Порядок), для забезпечення належної експлуатації такої кількості ВСКС кількість операторів ВСКС має бути не менше 240 осіб (із розрахунку 12 посадових осіб (4 оперативні зміни по 3 посадові особи) для забезпечення цілодобової роботи одної ВСКС). З урахуванням відпусток особового складу, лікарняних, ротації тощо ця кількість додатково збільшується на 10%-15%.

Вимоги до підготовки операторів ВСКС встановлені у пункті 3 розділу ІІ Порядку і містять 5 етапів, з яких 3 навчальних, медичний огляд і кваліфікаційний відбір (перевірка на здатність посадової особи до аналізу рентгенівських зображень). Для допуску посадової особи до роботи з ВСКС обов’язковим є проходження всіх етапів підготовки. Водночас для експлуатації пристроїв з джерелами іонізуючого випромінювання обов’язковими умовами для осіб, які працюють з такими пристроями є проходження медичного огляду та навчання з радіаційної безпеки.

Одним із тривалих (по часу) та складним (по підготовці) етапів підготовки операторів ВСКС є отримання знань, умінь і навичок з аналізу рентгенівських зображень (проходження спеціалізованої підготовки). При цьому з трьох

ДОКУМЕНТ СЕД Мінфін АСКОД
Сертифікат 3FAA9288358EC0030400000065FC2E007C0FE100
Підписувач Марченко Сергій Михайлович
Дійсний з 26.02.2025 17:10:38 по 24.02.2027 17:10:38
Міністерство фінансів України
34050-07-61/31382 від 26.10.2026

операторів ВСКС, визначених у пункті 3 розділу ІІІ Порядку, функції двох з них не пов’язані з аналізом зображень.

Практичне застосування митницями ВСКС показує, що в окремих випадках (наприклад, у разі використання ВСКС з дистанційним керуванням руху, проведення незначної кількості сканувань, використання кількох ВСКС на території одного пункту пропуску тощо) для забезпечення роботи одної ВСКС достатньо 2-х операторів ВСКС у зміну.

З урахуванням викладеного положення чинного Порядку обмежують можливості митниць у здійсненні заходів щодо організації та забезпечення належної експлуатації зростаючої кількості ВСКС, а також раціонального використання особового складу підрозділів митниці.

На сьогодні розміщення ВСКС відбувається виключно у діючих пунктах пропуску на державному кордоні з країнами ЄС та Республікою Молдова, які знаходяться в зоні діяльності 5 митниць (Волинська, Закарпатська, Львівська, Одеська та Чернівецька митниці). Для забезпечення належної експлуатації наявних ВСКС (із дотриманням умов Порядку) у вказаних митниць виникає потреба у збільшенні їх загальної чисельності.

Окремі положення Порядку, зокрема вимога щодо встановлення мінімальної кількості сканувань для кожної ВСКС, перелік підстав для застосування ВСКС тощо, потребують актуалізації та приведення їх у відповідність до норм статей 318, 320 Митного кодексу України.

Також потребує вдосконалення процес проведення моніторингу використання ВСКС, зокрема конкретизації завдань, які здійснюють посадові особи митних органів у ході моніторингу, та очікуваних результатів від його проведення.

З огляду на зазначене, Порядок потребує доопрацювання.

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом акта вносяться зміни до Порядку, зокрема, щодо підготовки операторів скануючих систем, актуалізації їх мінімальної чисельності для проведення процесу сканування, оновлення умов для застосування ВСКС, уточнення заходів, що проводяться Держмитслужбою під час моніторингу застосування ВСКС.

4. Правові аспекти

У цій сфері правового регулювання діють:

Митний кодекс України;

постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 № 451 «Питання пропуску через державний кордон осіб, автомобільних, водних, залізничних та повітряних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними»;

наказ Міністерства фінансів України від 18.10.2021 № 552 «Про затвердження Порядку виконання митних формальностей із застосуванням скануючих систем», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 14.12.2021 за № 1612/37234.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація норм акта не потребуватиме додаткового фінансування з державного чи місцевих бюджетів.

6. Позиція заінтересованих сторін

Публічні консультації з громадськістю не проводилися.

Проєкт акта не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності.

Проєкт акта потребує погодження з Міністерством цифрової трансформації України, Державною митною службою України, Державною регуляторною службою України та підлягає державній реєстрації в Міністерстві юстиції України.

7. Оцінка відповідності

Проєкт акта не містить норми, що стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

Проєкт акта не містить положень, що порушують права та свободи, гарантовані Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, та принципи забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, містять ознаки дискримінації чи створюють підстави для дискримінації, містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та громадська гендерно-правова експертизи проєкту акта не проводились.

8. Прогноз результатів

Проєкт акта за предметом правового регулювання не матиме безпосереднього впливу на ринкове середовище, ринок праці, рівень зайнятості населення, громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп, екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель.

Прийняття акта забезпечить приведення положень Порядку у відповідність до норм Митного кодексу України, оптимізацію системи підготовки операторів скануючих систем, процесів здійснення сканування та моніторингу використання ВСКС, створить умови для більш раціонального використання особового складу митниць, у зоні діяльності яких використовуються ВСКС.

Міністр фінансів України **Сергій МАРЧЕНКО**